Բ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 467 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 (Ն. Տ.)

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅԵՐՈՒԱՆԴ ՃԻՂԵՂԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

10 ՓԱՐԱ.

ارمنیجه یومی سورهانتاك غزته سی
صاحب امتیاز د. جیوه‌لك
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۱۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ոև է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ:

ՏՊԱՐԱՆԱՏԷՆ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏՈՒՆ
Առաւօտեանց
ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

«ԲԱՑ ԴՈՒՌ» ԹԷ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Ահա հարցում մը որ ճիշդ հոմանիշն է ըսելու «խաղաղութի՞ւն թէ պատերազմ»:

Բայց ի խաղաղութեան ընդհանուր բաղձանքէն, չկայ բան մը որ այնչափ ապահովապէս օգնէ խաղաղութեան պահպանման, որչափ Բաց դրան քաղաքականութիւնը, ինչպէս հաւանաբար դէպ ի պատերազմ կը տանի բաժանման քաղաքականութիւնը:

Երբէք մի տարակուսիք որ այժմ Չինաստանի մէջ օտար պետութեանց հետեւած քաղաքականութեան ամփոփումը ուրիշ բան չէ իսկապէս, եթէ ոչ այս երկու հակընդդէմ քաղաքականութեանց պայքարը, դիւանագիտական ոճով ի՛նչ անուն ալ տրուի անոր:

Այս պայքարը անշուշտ իր զանազան դարձուածքները պիտի ունենայ, երբեմն մէկ և երբեմն ալ միւս կողմն ի նպաստ: Միայն թէ՝ մխիթարական կէտը այն է որ, ժամանակիս ոգւոյն շնորհիւ դէպ ի պատերազմ տանող բաժանման ջանքերը, պայքարին սկար կողմը միայն ներկայացնելու դատապարտուած են:

Բեքինի պարպուելու խնդիրը, բաժանման ջանքերուն առաջինը եղած է:

Նախախնամութիւնը երկրորդէն և երրորդէն պահէ մեզ. բայց ի՞նչ ընել քանի որ բնական են անոնք: Բացատրեցինք թէ ինչո՞ւ համար բնական էին անոնք:

«Բաց դուռ»ի քաղաքականութիւնը քանի որ յարմար չէ Ռուսիոյ բնական շահերուն և իրեն հետեւելու պատճառներ ունեցող ուրիշներ ալ կը գտնուին իր ետին, Բեքինը անմիջապէս պարպելու առաջարկին պէս միջադէպեր զարմանալի չեն կրնար ըլլալ:

Եթէ առանց անցեալ սարսափելի դէպքերուն վրէժը խստիւ լուծելու և ապագային համար կատարեալ վստահութիւն ձեռք բերելու աճապարանօք պիտի ելլուէր Թշնամիին մայրաքաղաքէն, ո՞ւր կը մնային գործուած խժդժութեանց դէմ քաղաքակիրթ աշխարհին արտայայտած զայրոյթին հետեւանքները, Գերմանիոյ կայսեր վրէժխնդրութեան ուխտը, ու Ֆրանսայի և Անգլիոյ նախարարներուն այն անմոռանալի սպառնալիքները թէ երբեք մտքէ չելլելիք սարսափելի պատիժ մը պիտի տնօրինուէր Չինաստանի:

Գուցէ այս մտադրութիւնները մեղմացան յետոյ, որովհետեւ Բեքինի մէջ գտնուող դեսպաններուն ամէնքն ալ սպաննուած չէին, և ողջ մնացող ուրիշ պաշտպանեալներ ալ կը գտնուէին, թէեւ ատոնցմէ ոմանց կեանքը տակաւին վտանգի տակ եղած ըլլար:

Մինչդեռ Բեքինի անմիջական պարպումը, Չինացիներուն մէջ այն հաւատքը կը զօրացնէ թէ՝ ընդհակառակն իրենք յաղթած են օտար պետութեանց, և Ռուսիայէ զատ ամէնքն ալ կատարելապէս ոչինչ բաներ են, ինչ որ նոյն իսկ Չինական կառավարութիւնը ևս կը տկարացնէ յայս մոլեռանդ Չին ժողովրդեան: Ասկէ զատ այդ պարպումը բացակայ կառավարութեան մը խոստումներն ալ խիստ կասկածելի կ'ընէ:

Պէտք է Անգլիացիները և Ֆրանսացիները երբէք չմոռնան 1860ի դէպքերը:

1858 յունիս 26ին Թիէնձինի մէջ չինական պատգամաւորութեանհետ այնպիսի դաշնագրութիւն մը կը կնքուէր, որ իր հանդիսաւորութեամբը ճիշդ միեւնոյնն էր, ինչ որ ձեռք բերել կ'ուզէ հիմա Ռուսիա այն միեւնոյն Թիէնձինի մէջ և պատգամաւորներու ձեռքով:

Բայց երբ Անգլիացի և Ֆրանսացի պաշտօնատարները Բէյհօ գետէն վեր կ'ելլէին Բեքին երթալու, և որոշուած ու երկու կողմէ պաշտօնապէս ստորագրուած դաշնագիրը բուն իսկ չինական արքունիքին կողմէ պաշտօնապէս և բուն օրինի վաւերացնել տալու համար, չինական բերդերը ննդութեամբ կրակի բռնեցին զանոնք, 400ի չափ Անգլիացի և Ֆրանսացի սպաննելով, որով այն ատեն ալ այս անգամուան պէս վրէժխնդրութեան պատրաստուելով, երկու տարի յետոյ յարձակումը կը վերսկսէր, և Բէյհօի բերդերը առնուելով զինադադար կը կնքուէր:

Չինական բարքերը քննեցէք հիմա, ննդութեան երկրորդ տպագրութիւնն ըլլալու համար, Չինացիները, զէնքերուն այլեւս լռած ատեն նորէն կը բռնեն մէկ քանի Անգլիացի պաշտօնատարներ ու անոնց ընկերակիցները, որոնցմէ ոմանք չինական բարբարոսութեան զոհ կ'երթան, և անգլիական ու ֆրանսական իշխանութիւնները այս վերջին մատնութեան վրայ բոլորովին զայրանալով մինչեւ Բեքին կը յառաջանան և զայն կ'առնեն:

Այն ատեն ալ Չինաստանի աւագանիք Բեքինը թողլով երկրին ներսերը քաշուեցան:

Ինչպէս կը տեսնուի, այն ատենուան դէպքերուն և հիմկուանին մէջ մեծ տարբերութիւն մը չկայ, միայն թէ այն ատեն հալածումը մասնաւոր էր, իսկ հիմա ընդհանուր:

Ահա այսպիսի կառավարութեան մը հետ է որ, Նաբոլէոն Ա.ի անկումէն ի վեր առաջինն եղող մեծ և միջազգային դաշնագրութիւն մը կնքել կ'ուզուի, պարպելէ ետքը անոր մայրաքաղաքը ուրկէ բացակայ կը գտնուի ինքը, և չպիտի յարգէ անոր պարունակութիւնը ճիշդ այն վայրկեանին երբ օտար պետութեանց ճնշումէն ազատի, և կամ երբ յաջողի անոնց միջեւ կատարեալ անհամաձայնութիւն մը յառաջ բերելու:

Արդ, Բեքինի անմիջապէս պարպուելուն հետեւանքները պիտի ըլլային.—

1. Չինական խուժանին այն հաւատքը թէ օտար տէրութիւնները յաղթուելով և հետեւանքներէն վախնալով, Բեքինը ձգեր փախեր էին, առանց ետեւնին նայելու:

2. Այլեւս Չինացիները առանց ոև է մէկէ մը ակնածելու, կրնային ամբողջովին բնաջնջել բոլոր «օտար սատանաներ»ը և բնիկ Քրիստոնեաները:

3. Չինական կառավարութիւնը եթէ ուզէր ալ չպիտի կրնար արգիլել խուժանին սխալ համոզումէն և կիրքէն յառաջ գալիք ապագայ անկարգութիւնները:

4. Ապագային մէջ անկարգութեանց և խժդժութեանց դէպքերը կրկնուելուն համար օտար պետութիւնները պիտի ստիպուէին նորէն միջամտութեան փորձին դիմելու:

5. Եւ որովհետեւ այդ ապագայ անկարգութիւնները այնպիսի ատեն մը կրնային պատահիլ երբ պարագաները չներէին որ օտար պետութեանց ամէնքն ալ միաբանին վերստին միջամտելու, կամ երբ Չինաստան հիմակուանէն աւելի զօրաւոր վիճակի մը մէջ գտնուէր, օտարին փորձը շատ աւելի դժուար և գուցէ անյաջող իսկ կ'ըլլար:

6. Ահա այն ատեն այլեւս ոև է չինական դաշնագրութիւն բոլորովին նշանակութիւն չէր ունենար, ուստի գործին կարգադրութեան համար ուրիշ միջոց չէր մնար եթէ ոչ բաժանումը:

7. Եւ բաժանում եղած ատեն ալ, այլեւս «բաց դուռ»ի խնդիր չէր մնար:

Մենք այնպէս կը հաւատանք թէ եթէ այսօր չինական բաժանման խօսք չկայ, իրական պատճառը այն է որ Անգլիա մը և Ամերիկայի Մ. Նահանգ մը կան, և երբէք մի զարմանաք երբ հակառակ կողմէ մը, Բեքինի անմիջապէս պարպուելուն նման տակաւին այնպիսի փորձեր ըլլան, որոնք մօտաւոր կամ հեռաւոր ապագայի մը մէջ Չինաստանի բաժանման յանգին, կամ արգիլք ըլլան վստահելի չինական կառավարութեան մը և «բաց դուռ»ի քաղաքականութեան հաստատմանը:

ԼՈՌՆԵՑԻ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՏԻՊԱՐՆԵՐ

ՀԻՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ ԵՒ ԹԱՂԱԿԱՆ ԱՂԱՆ

Որչափ որ հին կ'ըսեմ, բայց միեւնոյն ատեն հիմա ալ շատ տեղեր դեռ կ'երեւան ասոնց թափթփուք նմոյշները: Ուրեմն քիչ մը ուշ դնենք հետեւեալ տրամախօսութեան, որ ըստ մասին կը պատկերացնէ սոյն տիպարները:

Վարժապետը (Ակնածանքով).—Բարեւ, Կիրակոս աղայ:

Կիրակոս աղան իր խանութին մէջ գրութեամբ զբաղած լինելով՝ գլխու թեթեւ շարժում մը միայն կ'ուղղէ վարժապետին, իբր պատասխան: Վարժապետը քիչ մը կայնելէ վերջ՝ ինքնայօժար մօտակայ աթոռակին վրայ կը նստի, մեղմ ձայնով մը ըսելով.—Կ'երեւի թէ շատ զբաղած էք:

Կ. աղան նորէն նոյն անտարբեր շարժումը կ'ընէ: Խեղճ վարժապետը բաւական ատեն սպասելէ յետոյ, երբ կը տեսնէ որ վերջը չի գար աղային գրութեան, ո՛չ ալ ո և է վճռական խօսք մը կ'ելլէ բերնէն, ուստի անոր ուշադրութիւնը գրաւելու համար երբեմն կը շարժի, երբեմն կը հազայ, երբեմն ոտքի վրայ կ'ելլէ ու նորէն կը նստի. բայց ի զուր, անխիղճ վաճառականը կը գրէ ու կը գրէ նոյն անտարբերութեամբ: Այն ատեն վարժապետը, ա՛լ յուսահատած այս անքաղաքավարութեան հանգամանք ստացած անտարբերութենէն, իր բոլոր ուժը հաւաքելով՝ սիրտ կ'ընէ ըսելու.

—Աղա՛. շնորհք ըրէք մէյ մը սա մեր...

Բայց դեռ խօսքը բերանը՝ Կիրակոս աղայի հարուստ ծանօթներէն մէկը ներս կը մտնէ յանկարծ:

Կ. աղան (Իսկոյն ոտքի ելլելով).—Օ՜, Աստծու բարին, Թորոս էֆէնտի, հըրամմեցէք, նստեցէք, հօս. սա բազմոցին վրայ, կը խնդրեմ, սա՛նկ հանգի՛ստ, է՛հ, բարի եկաք, էֆէնտիս, ի՞նչպէս էք, աղէ՞ք էք: Տղա՛յ, Մարկոս, վազէ էֆէնտիին համար անուշով խահվէ մը ըէ որ բերեն:

Ահա անմիջապէս մեր շնորհալի աղան իր բոլոր զբաղմունքը թողլով՝ միայն այս պատուաւոր հիւրով կ'զբաղի ամենանրբին քաղաքավարութեամբ: Անդին խեղճ վարժապետը տեսնելով թէ վերջը չի գար անոնց խօսակցութեան, և ինքն աւելի անտես եղած է, նորէն ոտքի կ'ելլէ և կ'ըսէ դողդղալով.

—Ներեցէք, աղայ, թէ կարելի էր մէյ մը սա մեր հաշւոյն նայելու շընորհքն ընէիք, որովհետեւ դպրոցի ատենն է:

Կ. Ա. (Զայրոյթով).—Ի՞նչ անքաղաքավար ես, ծօ, միթէ հիմայ մեր էֆէնտիին թողլով քեզմո՞վ զբաղիմ:

Վ.— Բայց ոտք պագնեմ, աղայ, հաւատացէք որ այսօրուան հացի փարայ չունիմ:

Կ. Ա.—Ջէհէննէմի տիպ թէ չունիս, միթէ պարտք ունի՞մ իմին քեզայես քո հացիդ փարան հոգալ, քանի որ եկած արդիւնքը եկեղեցւոյ ծախքն անգամ չի հոգար:

Վ. (Քիչ մը տաքցած).—Ինչո՞ւ, աղա, ո՞ւր գնացին սա մեր եկեղեցւոյ տասը քսան կալուածական խանութներուն վարձքերը, որ դպրոցի պիտանճէն գոցելէն յետոյ. բան մըն ալ պէտք էր որ աւելնար, թողունք ուրիշ արտաքոյ կարգի հասոյթները:

Կ. Ա. (Աղղու).—Է՜հ, ձայնդ քեզի քաշէ ծօ՛, ատիկա քուկին գիտնալիք բանը չէ, ոչ ալ մենք քեզի պէս հաշուապահանջներու պէտք ունինք:

Վ.—Գոնէ շնորհք ըրէք ամսակ մը տալու, որպէս զի անով սա վարի խանութի վարձքէն մաս մը գանձէի ամսականիս դիմաց, որովհետեւ եօթն ամսական կը պահանջեմ:

Կ. Ա. (Թթու քմծիծաղով մը).—Բալէ գործիդ կ'ըսեմ, ծօ՛. էդպէս խա՛ առաջարկութիւններ չեն ըներ: Հը, ստակն առանց մեր ձեռքէն անցնելու ձեր ձեռք գա՛յ, ըսել է թէ մենք էշու գլուխ ենք որ թաղական եղած ենք:

Վ. (Սարկաբար).—Բաւ լիցի, աղայ, դուք մեր պարծանքն էք և մենք ձեր ոտքի փոշին իսկ չենք արժեր. միայն թէ ըսելս այն էր որ, այս կերպով թէ՝ ձեր բեռը կը թեթեւնար և թէ իմ գործս կը տեսնուէր:

Կ. Ա.—Բալէ՛, քալէ՛, քո խելք չի հասնիր մեր բարակ հաշիւներուն. ատիկա քուկին գիտցած «ուղղական, սեռական, կէլի՜ն ամսականդ»ը չէ:

Վ.— Հապա ի՞նչ ընենք, երթանք մեռնի՞նք:

Կ. Ա.—Է՛հ, ո՞րի հոգ:

Վարժապետը այս սառնասիրտ անտարբերութենէն զգածուած՝ լեցուն աչքերով և սրտին մէջ խեղդուած բարկութեամբ կ'ըսէ.—Ի սէր Աստուծոյ, մէյ մը իբրեւ Քրիստոնեայ խիղճ ունենայիք:

Կ. աղան այս խօսքին վրայ կատղած ոտքի կ'ելլէ և կը պոռայ բարձրաձայն.—Դո՛ւրս, դո՛ւրս, անպիտան, գլխացաւանք պէտք չէ, խիղճ ունենալը ձեզապիսիներուն քարոզէ, որ մեզո՛, մեղայ, մինչեւ իսկ Աստուածն ուրացած էք:

Վարժապետը զզուած իր այս անխորհուրդ խօսքին վրայ ինքնինքնայով մը դուրս կ'ելլէ իսկոյն, որպէս զի ուրիշ նոր խօսքով մը աղային սրտին չդպնայ ի վնաս իր պաշտօնին:

Այն ատեն մեր Կիրակոս աղան հանդէպ իր հիւրին, կարծես իբր յաղթական մը, աւելի իշխանական հովեր առած, կ'ըսէ հեւ ի հեւ.—Ահա այսպէս է, էֆէնտի, թաղականութեան գանձապետ լինելէս ի վեր աւելի շատ էս գէճգէններու ձեռքը կը նեղուիմ:

Թորոս էֆէնտին իր հիւրընկալին հաճոյ լինելու համար կ'ըսէ.—Անշուշտ իրաւունք ունիք, Կիրակոս աղա, ինչու որ ես ալ ի սրտէ կ'ատեմ էդ նաբերուկ սատանաները:

Կ. Ա.—Պէ՛ ջանըմ, ատոնք սիրելու բան չեն ասիր, որովհետեւ ուր որ ինսի չինսի պէլիսիզ պալտըրը չըփլաք մը կայ, կուգայ կ'ըլլայ վարժապետ, և պատուելի, պարոն, էֆէնտի կը դառնայ գլուխնուս:

Թ. էֆ.—Ինչո՞ւ չէ, ճանգիստ հաց չեն գտեր, որովհետեւ վարժապետութիւն ըստծդ ծոյլերու արհեստն է:

Կ. Ա.—Բայց դու գործդ նայէ, էֆէնտիմ, ձեր խոնարհ ծառան շատ անոնց հոտոտած ծաղիկներուն չի նըմանիր որ թողու այդ հանգիստ հացին պատառը իրենց բերանը հասնի:

Թ. էֆ.—Պէ՛ աղբար, մէկ օրինաւոր բան մը սորվեցնէի՞ն նէ հոգ չէր, հապա մինչեւ իրիկուն իրենց սորվեցուցածներն են շուն, կատու, էշ, գոմէշ և ասոնց պէս անհամ ու անլի բաներ: Անոր համար է որ հիմակուան տղաներ մէյմէկ շուն ու կատու, էշ և գոմէշ դարձած են, ինչու որ ոչ պատիժ կայ, ոչ ալ ծեծ: Ա՜խ, ո՞ւր գտնեմ մեր հին լուսահոգի վարժապետները, որոնց շուքէն անգամ կը սոսկար մարդ: Ծմմերիտ որ օր մը չինչի՜ն մէկ յանցանքիս համար քառասուն փայտ կերած եմ ոտքիս տակ. այո՛, քանի որ օրհնեալ ֆալախան պակսած է մեր դպրոցներէն, շնորհքն ալ անհետացած է անոնցմէ:

Կ. Ա.—Այո՛, էֆէնտիս, ատի ըսէ, բան մի ըսեր:

Վ—ն Գ. Լ.

ԿՏԱԿԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ ԵՒ ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Ժամանակէ մը ի վեր Սամաթիոյ մէջ կտակային խնդիր մը կը յուզուի: Ասկէ իբր 20 տարի առաջ հանգուցեալ Նուագածու Թագւոր Գրիգորեան ազգային 800 ոսկիի կտակագիր մը յանձնած է Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդին, պայման դնելով որ այդ գումարին 5 ոսկի տոկոսը անընդհատաբար վճարուի իր Պիրիճիկ անուն քենիին, և անոր մահէն ետքը միայն ձեռնարկուի կտակի բաշխման գործադրութեան: Կտակարարին այն մօտաւոր ժառանգորդները որոնք կտակընկալներու կարգէն դուրս մնացած էին, իմանալով այս անիրաւ կարգադրութիւնը, օրուան Վարչութեան դիմելով, տիրող օրինաց համաձայն այդ պայմանը բարեփոխել խնդրած են: Նախորդ Վարչութիւնները օրինաւոր գտնելով դիմողներու սոյն առաջարկը՝ Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդին և կտակընկալներուն ալ հաւանութիւնը ստանալով, կը յաջողին կտակուած գումարին երկու երրորդը միայն կտակընկալներուն, և մէկ երրորդը ժառանգորդաց յատկացնել: Այս կարգադրութեամբ վերոյիշեալ 800 ոսկիին մէկ մասը տըրել տալով կը բաշխեն անոր մօտաւոր ժառանգորդներուն և մնացեալ 500ը, որ կտակընկալներու բաժինը կը համարուի, կտակարարին կամաց համաձայն անփոփոխ և անձեռնմխելի մնալ կ'որոշուի: Այս հաշտարար կարգադրութեամբ կ'ըսուի թէ ցարդ շարունակուած էր վճարուիլ 500 ոսկւոյ տոկոսը՝ հանգուցեալին քենիին Պիրիճիկի, տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյն կողմէ:

Արդ, ասկէ ութ ամիս առաջ Պիրիճիկ ալ կը մեռնի, ինչպէս նաև իր մէկ թոռը իրմէ առաջ, որով հարկ կ'ըլլայ տոկոսին վճարումը ըստ կարգադրութեան դադրեցնել, և կտակա-

բարին կամաց համաձայն յիշեալ 500 ոսկին կտակընկալներուն բաշխել, Ազգ. Վարչութեան Տնտես. Խորհրդոյ հաւանութիւնն ստանալու համար կանխաւ հարկ եղած դիմումները կատարելով անյապաղ։

Արդ, կը լսուի թէ՝ Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը, առանց այս օրինական պարտականութիւնը կատարած ըլլալու, յանկ Միջիկ իր քով կը կանչէ 80 կամ 100 ոսկի բաժին ունեցող պահանջատէրերը, և սոյն դրամը վճարելու պատրաստակամութիւն չունենալը յայտնելով, այդ պարտուց փոխարէն տոկոս տալ կ՚առաջարկէ անոնց, և միւս կողմէ կը սկսի ըստ քմաց 8-10 ոսկիի բաժինները կտակընկալ պահանջատէրերէն ոմանց վճարել, անոնց հնգամեայ կամ ութամեայ տոկոսները զեղչելով, որոնց մէջ խեղճ կիներ ալ կը գտնուին եղեր։ Խնդիր է գիտնալ թէ նոյն Խորհուրդը ի՞նչպէս կը համարձակի առանց Ազգ. Վարչութեան հաւանութիւնը ստացած ըլլալու տոկոսաւոր պարտքերու յաւելուած մը ընել թաղին սնտուկին վրայ, և մինչեւ իսկ սովորականէն աւելի տոկոսներ վճարելու ելլել։ Ասկէ զատ ինչո՞ւ մոռցաւ Ազգային Հիւանդանոցի պահանջից ալ տոկոս մը սահմանել. քանի որ կտակընկալներէ մէկն ալ 1000է աւելի դրամագլուխ պատապարտեալներ ունեցող Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցն է, ուր Սամաթիա ամենէն աւելի պատսպարեալ ու հիւանդ կը ղրկէ, և մատուցուցութեան պատճառաւ Թաղ. Խորհուրդը մինչեւ իսկ երբեմն անոր ներքին գործերուն միջամտելու իրաւունքներ ունենալ կը կարծէ։ Այդ պատճառաւ կը յուսացուէր որ ամենէն առաջ Ազգ. Հիւանդանոցին 40 ոսկին փութար վճարել, գթութեան ու կարեկցութեան արժանի որբերու, պատսպարելոց կտակեալ մէկ գումարը ժամանակին իր տեղը հասցուցած ըլլալու համար։ Սակայն կը լսենք թէ ոչ միայն ցարդ այդ վճարումը չէ ըրած, այլ նոյն իսկ անոր խօսքը անգամ բերանը չէ ուզած առնել։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը, այժմ իմանալով Պիրինճիկ կնոջ մեռած ըլլալը, Տնտես. Խորհրդոյ դիմած է, Սամաթիոյ Թաղ. Խորհրդէն սոյն 40 ոսկին գանձուելով՝ Հիւանդանոցի սնտուկին վճարուելու համար, որուն մասին Սամաթիոյ Թաղականին հարկ եղած հրահանգները տրուած են։

Հիմակ ալ Թաղ. Խորհուրդը խմբովին հրաժարելու խնդրանք մը ներկայացուցած է Պատրիարքարան։ Սակայն ոմանք կը կարծեն թէ՝ Պալըգլըի գերեզմանատունը ընդարձակելու արգելք ըլլալէն, և եկեղեցւոյ նորոգութեան հաշիւներուն մէջէն չկրնալ ելլելէն աւելի, այս վերջին կտակային խնդիրն է որ հրաժարելու մղած է Թաղ. Խորհուրդը։

Տեսնենք Տնտես. Խորհուրդը ի՞նչ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, նոյն Թաղի գործառնութեանց համբը պահանջելու համար,

Ի.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Շանկայէն սեպտ. 11 թուով կը հեռագրեն Թայմզի.— «Լի-Հունկ-Ջանկ հրամանագիր մը ստացաւ, որ Չինկ իշխանը և Եունկլուն օժանդակ պատուիրակ կ՚անուանէ բանակցութեանց։ Չինկ իշխանը այժմ իր տանը մէջ կը գտնուի, ճափոնական զօրաց հսկողութեան տակ։ Եունկ-Լու կ՚երեւայ թէ Բինկ-Թինկի մօտ կը գտնուի Շանսիի մէջ, իր զօրքերով պաշտպանելով իշխանութեան նահանջը։ Լի-Հունկ-Ջանկ խորհուրդ տուաւ անոր, ուղղամտօրէն յայտարարել թէ իր զօրքերը իր իշխանութեան անսաստած էին, օտարականներու վրայ յարձակելու պահուն։ Լի-Հունկ-Ջանկ այն ատեն պիտի հարցնէ դաշնակիցներուն թէ զայն բանագնաց կ՚ընդունի՞ն։ Շան-Շի-Թունկի մէկ գիրը կը ծանուցանէ թէ Եունկ-Լու պատրաստ է Բաօ-Թինկ-Ֆու երթալու, բայց այնքան տրամադիր չերեւար իր հաշտութեան բանակցութեանց պատուիրակ անուանուիլը։»

—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը հեռագրեր է Լի-Հունկ-Ջանկի թէ վերջնականապէս ընդունուած է իր հաշտութեան բանագնաց անուանումը։ Չինաստան գտնուող ամերիկեան իշխանութիւնները հրահանգ պիտի ստանան իր Բեքին ուղեւորութիւնը դիւրացնելու համար։ Նոյն իսկ զրահաւոր մը իր տրամադրութեան տակ պիտի դրուի, եթէ հարկ ըլլայ։»

—Հեռագիրը ծանոյց թէ Չինկ իշխանը տեսակցութիւն մը ունեցած է Սըր Ռոպէրթ Հարթի հետ, բայց արդիւնքը գաղտնի կը պահուի։ Ֆրանսական թերթերը դիտել կուտան թէ Սըր Ռ. Հարթ Անգլեւչինական պաշտօնատար մըն է, որ տէրութիւններէն ո և է իրաւասութիւն ստացած չէ Չինաստանի հետ բանակցելու, և դիւանագիտական ո և է հանգամանք չունի։ Եթէ Չինկ իշխանը կը փափաքի բանակցիլ անոր հետ. իր կամքը գիտէ։ Բայց Սըր Ռ. Հարթի յայտարարութիւնները ոչ մէկուն վրայ ո և է պարտաւորութիւն չեն դներ։

—Բէօրզէնէ Ցայթունկ կրակ ու բոց կը տեղայ Պ. Մօրիսընի Թայմզի մէջ հրատարակած հեռագրին առթիւ, որուն պարունակութիւնը ծանուցինք երէկ։ Գերման թերթին զայրոյթը ծայր առած է չինական իշխանութեանց դէմ։ «Ահա, կ՚ըսէ, նոր լոյս մը կը սփռուի ռուսական ծանուցագրին հետեւանօք յառաջ եկած կացութեան վրայ։ Ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը պէտք է լսելի ընէ իր զայրոյթը և բողոքը՝ բուն յանցաւորներուն անպատիժ մնալուն դէմ»։

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻՆ.—Պօքսըրները նորէն կը սկսին շարժիլ Բեքինի և Թիէնձինի միջեւ։ Ասոնք գաղտնաբար Թունկ-Չէու քաղաքը մտնելով կրակի տուեր են Ռուսերու և ճափոններու բնակած բոլոր շէնքերը, սպաններ են իրենց հանդիպած բոլոր արու մարդիկը, և այրեր են շրջակայ բոլոր թաղերը։

—Թիէնձին ապաստանող մէկը լուր բերեր է թէ Ֆու Չէու Ֆուի և Թայ-Եուան-Ֆուի մէջ Քրիստոնեաները ջարդուեր են։ Նոյն անձը կը ծանուցանէ նաև թէ Բեքինէն եկող Չինացիներ օգոստ. 25ին Շինկ-Թինկ-Ֆուն պաշարեր են 5 թնդանօթով։ Պաշարողներու ձեռքը, կը գտնուին եղեր չորս քահանաներ։ Ֆրանսական եկեղեցիին մէջ ապաստանած 5 ճարտարագէտներ և մէկ քանի միսիօնարներ այդ թուականին ողջ առողջ են եղեր։ Նոյն փախստականը անցեր է Բաօ-Թինկ-Ֆուէն, ուր Բեքինի Չինական պաշտօնատարները զօրք կը հաւաքէին։ Պօքսըրներու զօրեղ գունդեր կը գտնուին եղեր Բեքինի և Բաօ-Թինկ-Ֆուի միջեւ։

—Թիէնձինէն կը հեռագրեն թէ՝ 4000 հոգիէ բաղկացեալ միջազգային զօրաց գունդ մը սեպտ. 8ին մեկներ է դէպի Շան Կայ Թուէն և Թունհէ քաղաքները, ուր բազմաթիւ Պօքսըրներ կը գտնուին եղեր, ինչ որ սպառնալիք մը կը նկատուի Թիէնձինի ապահովութեանը համար։ Այս գունդը երկու կողմէ պիտի յառաջանայ, երկու քաղաքները միանգամայն շրջապատելու համար։ Զօր. Տօրուարդս կը հրամայէ նոյն գունդին։ Ճափոնական պաշարման թնդանօթներ և հեծեալ բազմաթիւ զօրքեր նոյն գունդին կ՚ընկերանան։ Անգլ. հրետանի մը և Գերման զօրաց հեծելագունդ մը Թիէնձին հասած են։

—Շանկայէն Ֆրանքֆօրթըր Ցայթունկ կը հեռագրեն.—«Պօքսըրները հիւսիսային Շանթունկի մէջ միացան մեծ դանակի ընկերութեան հետ։ Զրոյց կայ թէ Չինու կանոնաւոր զօրքերը Քիանկ-Սիի հիւսիսակողմը կռուեր են Պօքսըրներուն հետ և յաղթուեր են անոնցմէ։

ԹԻԷՆՉԻՆ ԳՏՆՈՒՈՂ Անգլիացիները և Ամերիկացիները կը մտածեն ձմեռնային պարենաւորման կեդրոնը Թունկ-Քէուէն փոխադրել Շան-Հայ-Հուանի մօտ գտնուող կէտ մը, որ ձմեռը չի սառիր և երկաթուղւոյ գծին գլուխն ալ կը գտնուի։ Ամէնէն դժուար կէտը՝ երկաթուղին պաշտպանելու համար տրամադրելի բաւական զօրք չգտնուիլն է։ Անգլ. ծովային հետեւակազօրքը և երկու ծովային թնդանօթներ Անգլ. տորմիղը փոխադրուեր են։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ.— Շանկայէն հեռագիր մը կը հաստատէ Լի-Հունկ-Ջանկի դէպի Թաքու և Բեքին ճամբայ ելլելը։ Իսկ Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Լի-Հունկ-Ջանկի մեկնումը յետաձգուած է, ծովակալ Սէյմուրի ըրած մէկ բողոքին վրայ։

—Նիւ-Եօրք-Հէրըլտի կարծիքով չինական վեհապետները այժմ Մոնկոլիա կը գտնուին, Բեքինէն 150 մղոն անդին։ Իսկ հեռագրական լուրի մը նայելով, կայսրը և կայսրուհին ի մօտոյ Բեքին պիտի դառնան։

—Ճափոնի օգնական զօրքեր կը հասնին շարունակ Թաքու։ Իտալացի, ճափոնցի և Անգլիացի դաշնակից զօրքեր այս պահուս Թիէնձինի արեւմտակողմը կը գործեն Պօքսըրներուն դէմ։

—Չինու մէջ գործող Ֆրանս. զօրաց հրամանատար Զօր. Վուառօն Շանկայ հասեր է կիրակի օրը, և ֆրանս. զօրաց ջոկատը աչքէ անցուցեր է։

—Բեքինի ֆրանս. դեսպան Պ. Բիշօն սեպտ. 1 թուով հեռագրած է Պ. Տէլքասէի թէ դեսպանատան պաշտօնէութեան առողջական վիճակը լաւ է։

—Բեքինի Ռուս զօրաց հրամանատար Զօր. Լինէվիչ զեկուցեր է թէ իր կառավարութենէն հրաման ստացած է Ռուս զօրաց մէկ մասը ետ քաշել Բեքինէն։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ Նախագահ Քրիւկէր սեպտեմբեր 12ի գիշերը հասեր է Լորէնցօ-Մարքէզ, ընկերակցութեամբ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Կրօպլըրի և բարձր պաշտօնատարներու, որոնք իրենց հետ տարեր են պետութեան դիւանաթուղթերը։ Ասոնք հոն հասեր են մասնաւոր կառախումբով, որ փոխանակ ուղղակի կայարան մտնելու, կանգ առեր է հոլանտական հիւպատոսին տան առջեւ, ուր իջեւաներ են, և որ Բորթուկալի ոստիկանութեան հսկողութեան տակ կը գտնուի։ Լորէնցօ-Մարքէզի Բորթուկալցի կառավարիչը այցելեր է Քրիւկէր նախագահին, արդէն այս մասին խորհրդակցած ըլլալով Անգլ. հիւպատոսին հետ։ Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց Պ. Շալք-Պըրկըր Պ. Քրիւկէրի տեղ պիտի վարէ Թրանսվաալի նախագահական գործերը։

Անգլիացւոց կորուստները.—Լոնտոնի պատերազմական պաշտօնատունը հրատարակած է մինչեւ սեպտ. 8 անգլ. բանակին Թրանսվաալի մէջ ըրած կորուստներուն թիւը։ Այս ցուցակին համեմատ սպաննուած են 283 սպայ և 2683 ենթասպայ և զինուոր։ Առած վէրքերէն մեռած են 85 սպայ և 777 զինուոր։ Գերի բռնուած՝ 40 սպայ և 9451 զինուոր։ Հիւանդութենէ մեռած 149 սպայ, 5472 զինուոր։ Արկածով մեռած 3 սպայ, 101 զինուոր։ Իբրեւ պատերազմելու անկարող իրենց երկիրը ղրկուած են 1219 սպայ և 27937 զինուոր։ Գերի եղած ատեննին մեռած են 3 սպայ և 86 զինուոր։ Համագումար կորուստ՝ 49785 սպայ, ենթասպայ և զինուոր։ Այս թիւին մէջ չեն այժմ Հարաւ. Աֆրիկէի հիւանդանոցներուն մէջ գտնուող զօրքերը։

[illegible].—Լորտ Ռոպէրցս սեպտ. 11 թուով Բրեդորիայէն կը հեռագրէ.— «Լորտ Մէթիւըն առջի օրը Մալօրուկի մէջ գտնուող հրամանատար Վէրմասի բանակեալին վրայ քալեց և բոլորովին ցրուեց Պօքըրները, 30 հոգի գերի առնելով և 22 վակոն ու 40000 փամփուշտ գրաւելով անոնցմէ։ Անգլիացիներէն 7 հոգի վիրաւորուեցան։ Պըլըր երէկ Բլիրկէյթ հասաւ, Մօշպէրկի և Աբրգքրի կէս ճամբուն վրայ, վանելով իրեն առջին գտնուող Պօքըրները։ Պըլըր գրաւեց նաեւ Մօշպէրկը, խորտակելով Պօքըրներու ընդդիմութիւնը։»

—Զօր. Հըգդըն Մաշատօտօրբի մօտ, և Զօր. Ֆրէնչ Քարօլինայի մօտ յաջողապէս յարձակեր են Պօքըրներուն վրայ. կացութիւնը գոհացուցիչ է Անգլիացիներուն համար։

Զինուորական կցորդներու մեկնումը անհրաժեշտ է, կ՚ըսէ Մ. Նահանգաց Պօքըրներու մօտ ունեցած զինուորական կցորդ հարիւրապետ Ռիչմէն՝ իր կառավարութեանը ուղղած մէկ հեռագրին մէջ, որով հրահանգ կը խնդրէ բռնելիք ընթացքին մասին։

Բրեդորիայի շուրջը.—Պօքըրները սեպտ. 8ին երկիցս փորձեր են կործանել Բրեդորիայէն հինգ մղոն դէպ արեւելք գտնուող մեծ կամուրջ մը, որուն վրայէն կ՚անցնի երկաթուղին, բայց թեթեւ վնասներ միայն կրցեր են պատճառել, որոնք անմիջապէս նորոգուեր են։

Խաղաղացման գործը.— Լոնտոնի լրագիրները Քէյբ-Թաունէն հեռագիր մը կը հրատարակեն թէ՝ Գնդ. Պաուըն Բաուէլի պաշտօն պիտի յանձնուի Հարաւ. Աֆրիկեան երկու հանրապետութիւնները խաղաղեցնելու գործը, 25 հազար ոստիկան զինուորներ դնելով անոր տրամադրութեան տակ։

Անգլ. գերիները.— Անգլիոյ պատերազմական պաշտօնատունը Լորտ Ռոպէրցսի մէկ տեղեկագիրը կը հրատարակէ, Բրեդորիա գտնուած Անգլ. գերիներու մասին եղած վարմունքին մասին։ Այս տեղեկագրէն կը հասկցուի թէ Պօքըրները շատ լաւ վարմունք մը ունեցեր են Անգլիոյ կանոնաւոր բանակին պատկանող սպաներուն հետ, որոնք լրագիր չստանալնուն համար միայն դժգոհութիւն յայտներ են (՞.)։ Բայց գաղթավայրերու զօրքերէն ձեռք անցուածները պարզ գերի նկատուեր են, և ոչ թէ պատերազմական գերի։ Տրուած սնունդը շատ անբաւական է եղեր, և գերիներէն մեծ մասը չեն կրցեր իրենց կրօնական պարտականութիւնները կատարել։ Իսկ հիւանդներուն բնաւ չէ նայուեր, և անոնց մեծ մասը մեռեր են խնամքի պակասութեան պատճառով։

Ֆրանսացի բժիշկ մը. Տքդ. Քուտէ, որ Թրանսվաալ ղրկուած Ֆրանսական չորս հիւանդանոցներուն մարմնոյն կը պատկանէր, Եոհաննէսպուրկի մէջ յայտարարեր է թէ վերջնականապէս կը հեռանայ Պօքըրներէն, որոնց վարմունքը բացարձակապէս նողկանք ազդած է իրեն։ Տօքթորը պատերազմին ամբողջ տեւողութեան միջոցին այնքան չարքաշ կեանք մը անցընելէն ետքը, շնորհակալութեան բառ մը իսկ չէ լսեր Պօքըրներէն։ Տքդ. Քուտէ կ՚ըսէ թէ Ֆրանսա դառնալուն, մասնաւոր հատորի մը մէջ պիտի պատմէ իր արկածները, այնպիսի կերպով մը, որ Ֆրանսացիները կացութիւնը տեսնեն այնպէս ինչպէս որ է։

—Բրեդորիայէն կը հեռագրեն թէ Անգլ. զինուորական իշխանութիւնները սկսած են բանեցնել Հոլանտական ընկերութեան ձեռքը գտնուած երկաթուղիները։

—Լիվըրփուլէն կիրակիի թուով կը հեռագրեն թէ՝ Բորթուկալի կառավարութիւնը թոյլատրած է Քրիւկէր նախագահին Լորէնցօ-Մարքէզէն մեկնիլ, բայց այս քաղաքին կառավարիչը պարտաւոր պիտի ըլլայ ապահովութիւն ստանալ թէ Քրիւկէր նախագահ ստուգիւ Եւրոպա կ՚երթայ։

—Պլօէմֆոնդէյնէն կը հեռագրեն թէ Զօր. Մաքտոնըլտ Վինպուրկի և Վէթ գետին մէջտեղը 800 Պօէր գերի բռներ է։ Ասկէ զատ գրաւեր է նաև 3 թնդանօթ, և 33 վակոն զրաստ և ռազմամթերք։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՆ անցեալ շաբթուան մէջ 265000 Անգլ. ոսկի ստացեր է արտասահմանէն։

ՀՍԿԱՅ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ.—Թայմզի Հռոմի թղթակիցը Վատիկանի գործերուն մասին իրազեկ անձէ մը իմացեր է հետեւեալ տարօրինակ լուրը.—«Կարտինալ Ռամբօլլա այս պահուս, համաձայնութեամբ Ֆրանսացի խումբ մը կարեւոր սեղանաւորներու և քաղաքային անձնաւորութիւններու, ծրագիր մը կ՚ուսումնասիրէ, որով կարելի պիտի ըլլայ հաստատել միջազգային հեռագրական գործակալութիւն մը, որ կարենայ Հավասի, Ռոյթէրի, Վոլֆի, Սթէֆանիի և ուրիշ հեռագրական գործակալութիւններուն տեղը բռնել։ Լուրերը պիտի հաւաքուին եղեր աշխարհի ամէն կողմը գտնուած կղերականները՝ առանց ո և է վարձքի։ Այս կերպով Քրիստոնեայ թերթերը ալ պիտի չստիպուին եղեր Հրեայ գործակալութիւններու յանձնարարը և նեցուկը ըլլալու, այլ ընդհակառակն Հրեայ թերթերը պիտի ստիպուին Քրիստոնեայ թերթերու յանձնարարը և նեցուկը ըլլալ։ Այս ծրագրին նպատակն է եղեր գրանցք մը ընել որ ո և է կաթոլիկ դէպքի մը ընելիք առաջին տպաւորութիւնը Վատիկանի կողմէ տրուի, և հնար եղածին չափ ծաւալի»։

ԹԷՔՍԱՍԻ ՈՒՐԱԿԱՆԸ կործանածէն շատ աւելի զոհեր պատճառած է, կ՚ըսեն վերջին թղթատարով հասած եւրոպական թերթերը։ Կալվէսդըն քաղաքը ամբողջովին աւերակ դարձած է։ Տեղւոյն քաղաքապետը կը հեռագրէ թէ՝ մինչեւ հիմա 2100 դիակ հանուած են, մէկ մասը հողին տակէն իսկ միւսը ծովէն։ Ասոնք ամէնքն ալ դիտմամբ այրուած են, առողջական պատճառներով։ Քաղաքապետին հաշուով ամբողջ զոհերուն թիւը 5000է պակաս ըլլալու չէ։ Շատերն ալ կ՚ըսեն թէ 10 հազար հոգի զոհ գացեր են աճելի արկածին։ Բայց ասոնք ամէնքն ալ ենթադրական հաշիւներ են, և դեռ ստոյգ բան մը չի գիտցուիր։ Ամբողջ ընտանիքներ անհետացեր են։ Շատ քիչ ընտանիքներ կան, որոնք մէկ կամ մէկէ աւելի անդամներ կորսնցուցած չըլլան։ Նիւ-Եօրքի քաղաքապետը հանգանակութիւն մը բացած է իր կողմէ 600 տոլար ստորագրելով։ Կալվէսդընի ողջ մնացած բնակիչները կը մեռնին անօթութենէ և ծարաւէ։ Արկածին հետեւեալ օրը կարգ մը մարդկային զգացումէ զուրկ անձեր, օգտուելով տիրող խառնաշփոթութենէն, սկսեր են աւարառութիւններ ընել։ Թէեւ այս չարագործներէն 50 հոգի հրացանի բռնուեր են, սակայն այս միջոցով ալ կարելի չէ եղած աւարառութիւններուն կրկնումը արգիլել։ Ասկէ զատ տեղային կռիւ մըն ալ ծագեր է, սեւամորթներու՝ սպիտակամորթ կիներու վրայ յարձակելուն հետեւանքով։ Վերջին լուրերը կ՚ըսեն թէ 30 սեւամորթներ և 14 սպիտակամորթներ սպաննուեր են, և թէ խառնակութիւնը դեռ կը շարունակուի։ Անտանելի տաք մը կը տիրէ Կալվէսդընի և շրջականերուն մէջ, և շատերը կը մեռնին արեւազարկէ։ Իսկ անհաշուելի է թիւը անոնց, որոնք չկարենալով տակաւ աճեցելի կացութեան, և տեսնելով իրենց ազգականներուն ու բարեկամներուն մեռնիլը, անձնասպան կ՚ըլլան։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ» ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1900 — 1318 — 1900

Տէ. — Լս.

Օր	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ճէմազիլ էվվէլ	Սեպտեմ.
5	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ. Սրբոցն Ադրիանոսի և կնոջ նորա Անատոլեայ, եւ Թէոդորոսի և Եւլեւթերոսի վկայիցն.	24	18
Արեւ ել 5.48			Արեւ ել 5.48

41րդ. Տարեդարձ գահակալութեան Շուէտ-Նորվեկիոյ Օսկար Բ. Թագաւորին։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1743 սեպտեմբեր 5ին կը ծնի Լազարեան Ճեմարանին հիմնադիր Յովակիմ Լազարեանց։

—1863 սեպտ. 5/18ին կը մեռնի Ֆրանսացի նշանաւոր գրագէտ Ալֆրէտ տը Վինեի։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ ջերմութեան աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	17	Զէրմաթ	—	Բեգրադուրկ	7
Արզանկէլ	4	Բարիզ	15	Վիեննա	10
Սոֆիա	8	Աթէնք	18	Թրիէստէ	20
Իզմիր	12	Տրապիզոն	17	Սելանիկ	19

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ վերստին դիմումներ կ՚ըլլան այս օրերս կայս. կառավարութեան մօտ, Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցին շինուելիք գետնին վերաբերեալ խնդիրներու կարգադրութեան համար։ Ինչպէս յայտնի է, այս Որբանոցը պիտի շինուի Գարակէօզեանց գումարով, որոնց ներկայացուցիչը՝ Գրիգոր Էֆ. Գարակէօզեան ամէն պատրաստակամութիւն յայտնած է շինութեան սկսելու համար, պայմանաւ որ ազգային սեփականութիւն եղող գետին մը ցոյց տրուի, որովհետեւ շինութեան համար սահմանեալ 5000 ոսկի գումարը, թէ՝ գետին մը գնելու և թէ շէնք շինելու չի բաւեր։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ կիրակի օրը Մայր Եկեղեցին գտնուելով, անձամբ տեսեր է քահանայից դասուն անգլուխ վիճակը, որուն հետեւանքով քահանաները եկեղեցի ալ չեն գար, և ըստ կամս կը պաշտօնավարեն։ Ն. Սրբազնութիւնը իրաւամբ դիտելով որ Արիստակէս քհ. Ճիզմէճեան, որ իբրեւ թէ նոյն եկեղեցիի քահանաներուն կարողագոյնն է, երկար ատեններ բացակայ կը գտնուի եկեղեցիէն, ոչ իսկ կը պատարագէ և հինգշաբթիէ այսինքն նշանտուքեան օրերէ զատ ամէն օր Վերին Կոզփոր կը գտնուի, արդար տնօրինութեամբ դադրեցուցեր է զինքը Փոխանորդարանի մէջ ունեցած նշանախօսութեանց արձանագրիչի պաշտօնէն։ Անցեալ տարի երբ Ճիզմէճեան քհ.յի պարտազանցութիւնը դիտել տալով կ՚ըսէինք թէ՝ այսպիսի եկեղեցականներու պաշտօն յանձնել, ծուլութիւնը և անկարգութիւնը քաջալերել է, այն ատեն թերեւս լրագրի խօսք ըլլալուն համար կարեւորութիւն չտրուեցաւ մեր գրածներուն։ Տարի մը ետքը եղած այս պատրիարքական կարգադրութիւնը կը հաստատէ թէ՝ մեր դիտողութիւնները անձնական հակառակութենէ հեռի ճշմարտութիւններ էին։ Թէեւ Ս. Պատրիարք Հայրը կիրակի օրը քահանաները իր ներկայութեան կոչելով, իրենց արարքներու նկատմամբ հրահանգներ տուած է, բայց հարկ է որ Կրօն. Ժողովը ստիպողական կարգադրութիւն մը ընէ այս եկեղեցւոյ քահանայից խնդրոյն համար։

ՍԻՐԲԱՆՆԱՄ Գրիգոր Զանչեանցի յիշատակին համար մեծաբանաց արդարաբանութիւնները կը շարունակուին թէ՝ Պարսկաստանի և թէ Ռուսաստանի մէջ։ Օտեսայի մէջ Տ. Արիստակէս Արքեպիսկոպոսի նախագահութեամբ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեր է խուռն բազմութեան ներկայութեամբ։ Բանիկ Վ. այս առթիւ դամբանական մը խօսեր է։ Շամախիի և Թէհրանի մէջ ալ հոգեհանգիստներ կատարուեր են, և Վաղարշապատի մէջ հանգանակութիւն բացուեր է Զանչեանցի յիշատակին համար որդեգիր մը պահելու գիւղական դպրոցի մը մէջ, կամ հաւաքուած գումարը որբախնամ նպատակի գործածելու համար։ Տփղիսի մէջ ալ խումբ մը Հայ ուսանողներ երեկոյթ մը կազմեր են և ներկայացում ալ պիտի տան եղեր, Գրիգոր Զանչեանցի ջանքերով պահուած որբանոցներու օգտին համար։ Մինչեւ նպատակաւ Կովկասեան հանքային ջուրերը գտնուող

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Ամսագիր)

ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄ Է—Ա. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՔԱՐԱՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՔԱՐԱՆՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՒԱՏՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՒԱՏՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

լով Պոլսէ ղրկեց քահանան, որ մինչեւ այսօր անձերի կը պաշտօնավարէ։ Ս. Առաջնորդը 1893ին հոս այցելելուն, ձայնաւոր դասատուի մը անհրաժեշտութիւնը նշմարելով, Պ. Յակոբ Քիւչիւքեանը Աստաբազար հանդուցեալ Մինիան էֆ. Այվազեանի ղրկելով ձայնագրութիւնը կատարելապէս սորվեցնել տուած ու Պոլսէ ղրկած է, անոր համար եղած 1000 ղշ.ի ծախքը իր կողմէ վճարելով։ Ասկէ զատ գրեթէ 30 տարիէ ի վեր ցամքած աղբիւրներու ջուրերը վազցնել տուած է 4500 ղշ. ծախքով, անոր 2000 ղշ.ը ինք վճարելով։ Ն. Սրբազնութիւնը 1898ին ալ հոս այցելեց, և 30 օր շարունակ քարոզներ ու խրատներ խօսելով և կազմալուծեալ թաղականութիւնը նորէն կազմելով վերադարձաւ Իզմիտ։ Ս. Առաջնորդին յանձնարարականին համեմատ ի նպաստ Ազգ. Ս. Փրկչեան հիւանդանոցին հանգանակութիւն կատարուելով, արդիւնքը՝ 6 Օսմ. ոսկի ղրկուեցաւ Ն. Սրբազնութեան։»

ԷՋՄԷ-ՔԷՅՎԷԷՆ կը գրեն մեզ.—«Առաջն. փոխանորդ Կարապետ Ծ. Վ. Մատրան և դպրոցի շինութենէն մնացած 90 ոսկի բացը գոցուելու համար, գիւղիս հանգանակութիւնը աւարտելէ վերջ, Միջագիւղի Թաղ. Խորհրդոյ խնդրանօք և Ս. Առաջնորդին հրամանաւ Միջագիւղ ելաւ, ուր նոյնպէս յաջողեցաւ 1000 ղշ. և 25 քիլէ խողակ հաւաքել, վերջին տարիս մէջ դպրոցին պիւտճէին 3 4000 ղշ.ի բացը գոցելու համար։ Փոխանորդ Հայրը պահ մը Աստաբազարի կողմերը երթալէ վերջ Միջագիւղ դարձաւ, ուր կը զբաղի հիմայ եկեղեցիին հին աղբիւրները ժողովուրդէն գանձելու և եկեղեցիին կից արեւելքէն արեւմուտք քարաշէն պատ մը հիւսելու. որովհետեւ եկեղեցին գաւիթի վրայ շինուած ըլլալուն, հեղեղներու պատճառով հողաբլուրը հետզհետէ իջնելու վրայ է և մօտալուտ վտանգ մը կը սպառնայ եկեղեցիին, եթէ Միջագիւղցին չփութայ այժմէն այդ վտանգին առաջքը առնել։ Գովելի է Միջագիւղի ժողովուրդին եռանդը, որ հակառակ իր նիւթական անձուկ վիճակին, միշտ սիրայօժար կը մասնակցի եկեղեցւոյ, դպրոցի և ուրիշ հանրօգուտ շինութիւններու նուիրատուութեան, և փափաքող է դպրոցին յառաջդիմութեան։ Վերջերս նոր փորձեր կ'ըլլան դպրոցը աւելի ձեռնհաս տեսչի մը հսկողութեան յանձնելու, որովհետեւ նախորդ տեսուչը չկրցաւ ժողովուրդին իղձերը պսակել։»

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՊԱՆԿԱԼԹԻ

44ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական բարոյական և գիտական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ և իրենց անձին, ընտանեաց հասարակութեան, ազգին եւն. օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանի, վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է, որոնք անընդհատ հսկողութեամբ կը ջանան վարժարանը միշտ ի կատարեալ բարեկարգութեան պահել։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) կը բաղկանայ Միաբաններէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ. այս վերջիններն անցեալ շրջանին մէջ 13 էին թուով։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ միջին երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Րէալշուլէ դպրոցին (Realschule) յառաջագրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պէտքերը։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ և առանց քննութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսումնը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Նանսի և Գաղղիոյ ուրիշ քանի մը քաղաքներու մէջ), և կամ կրնա՝ վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Վարժարանիս մէջ կը տրուի գործնական կրթութիւն մը, թէ՝ լեզուաց և թէ ուսմանց, Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1900-1901 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 4/17 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ Բշ. Սեպտ. ամսոյ 11ը, եւ այս վերջին օրը ժամը 8ին (Ը. Ե.) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։ Անցեալ շրջանէն մնացած հաշիւը մինչեւ օգոստ. 20 չվճարող աշակերտք բացարձակապէս պիտի չընդունուին։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը։ Եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեան
14—12 Կ. Պոլիս Բանկալթի
P. Gabriel Dr. Ménévichian
Constantinople, Pancaldi

ՌՈՊԷՐԹ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճը հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեան նման. ունենալով նըշանաւոր դասատուներու կաճառ մը որով կը կառավարուի, նաեւ ընտիր եւ յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թուրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորներէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակին պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց։ Նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրթ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իմայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը, որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Րումէլի Հիսար. Վոսփորի եւրոպական կողմը գտնուող բերդերուն եռեւը բլուրի մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Ր. Հիսար։ 6—5

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ

Բերա, Թագսիմ փողոց, Թիւ 10

Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններէ զատ կը դարմանէ մասնաւորապէս և խնամով Ջղային հիւանդութիւնները, ռեւմաթիզմ, աղիքներու, ծննդաբերական գործողութեանց և կանանց հիւանդութեանց։

Իր տանը մէջ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջը։ Դշ. օրերը 7էն 10 ձրի աղքատաց։ 24—6

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉԱՔՄԱՔՃԼԱՐ ԵՕՔՈՒՇՈՒ, ԹԻՒ 20

Սոյն հանրածանօթ գրատունն որ միակ իրաւունք ունի կեդրոնատեղի կոչուելու մանկավարժական վերջին մեթոտներու համաձայն պատրաստուած դասագրքերու, դպրոցական յառաջիկայ շրջանին համար Ազգ. վարժարանաց տրամադրութեան տակ կը դնէ նոր և օգտակար դասագիրքերու ճոխ մթերք մը, որոնց նմանօրինակ գրեանց վրայ ունեցած բազմակողմանի առաւելութիւններն, տպագրութեան, ու կազմի մաքրութիւնն և գիներու չափազանց աժանութիւնը, վայնս անմրցելի կ'ընեն։

Գրատան այս տարուան նոր հրատարակութիւններն են՝

Սրբ. Պատմութիւն Հին կտակարանի (Մարի Պոնտացի) գին 4 ղշ.
Սրբ. Պատմութիւն Նոր կտակարանի (Մարի Պոնտացի) » 4 »
Ընթերցարան (բոլորովին նոր ոճով) հեղինակ. Մխիթար Պոնտացի գին 5 ղշ.

Այս երեք գրքերն ալ Գերմանական մանկավարժութեան վերջին կատարելութեան համաձայն և մասնաւոր խնամօք պատրաստուած գործեր են, որոնց նմանը չէ տեսնուած մեր բազմաթիւ Սրբ. Պատմութեանց դասագրքերու և ցարդ հրատարակուած ընթերցարաններու մեծ շարքին մէջ։ Ասոնք իրաւամբ արժանի են ջերմապէս յանձնարարուելու ամէն Ազգ. վարժարանաց։

Պալենց գրատունն, ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց, մի մասնաւոր գրացուցակ հրատարակած է 1900 տարւոյ յատուկ, որ կը պարունակէ մինչեւ այսօր գրատան կողմէ հրապարակ հանուած միայն դպրոցական գրքերը։ Այս գրացուցակը փափաքողաց ձրիապէս պիտի ղրկուի։

Գրատան բացառիկ և նպաստաւոր պայմաններէն կարենալ օգտուելու համար, ամէն յանձնարարութիւնք պէտք է ղրկուին ուղղակի Գրատան հասցէին, առանց ո և է երրորդի մը միջնորդութեան։ Սոյն օրինակ յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ և մեծ փութով ու խնամօք կը կատարուին։

Պալենց գրատունն յանձն կ'առնու նաեւ վարժարանաց համար կրթական պաշտօնեայ ներկայացնել առանց ո և է փոխարինութեան։

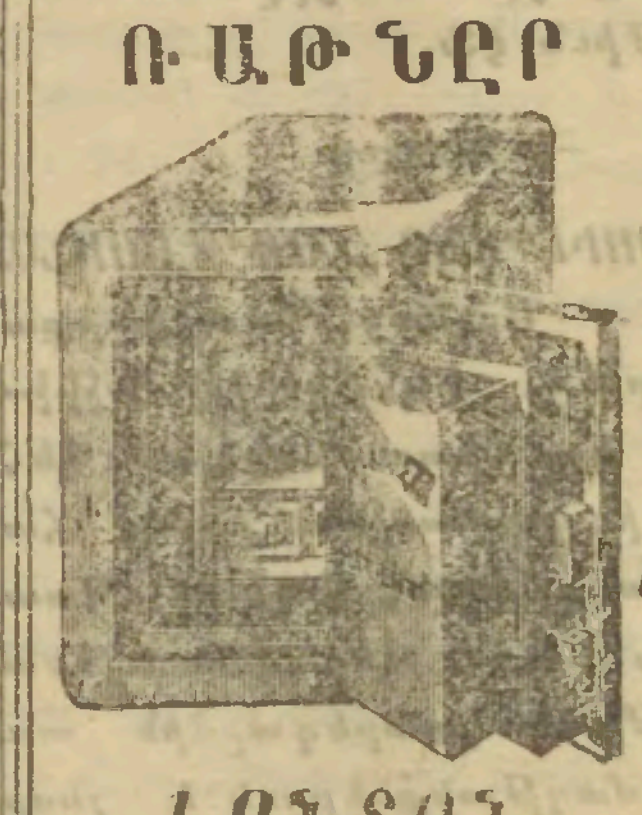
Գրատան հասցեն է. 15—10

در علیه ده چقماقجیلر یوقوشنده کتبخانهٔ بغوس بالنس

Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՎԱՃԱՌ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Կ. Պոլիս Չաքմաքճըլար Եօգուշու թիւ 20

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ

Ռ. ԱԹՆԸՐ

ՌԱԹՆԸՐ ՍԷՅՖ ԼԻՄԻԹԸՏ, ԸՆԿ.Ե.

ԼՈՆՏՈՆ

ԲԱԹԷՆԴ ՔՈՄԲՕ

Համբաւեալ Անգլիոյ ու աշխարհիս մեծ պանքաներու Մեծ մթերանոց ամէն տեսակ և ամէն մեծութեամբ դրամարկղներու

ԳԱՐԱՔԷՕՅ ԵԷՆԻ ԽԱՆ ԹԻՒ 2, ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ.ՊՈԼԻՍ

ԼՈՆՏՈՆ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Ս. ՔԻՐՇԸՆ 13

ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Երզնկայի մէջ թերթիս բաժանորդ գրուիլ փափաքողները պէտք է դիմեն Թէրզեան-Մալեան ընկերութեան։ Նոյնպէս Հալէպի, Մարաշի և Բաբերդի մէջ բաժանորդ գրուիլ փափաքողները կրնան նոյն տեղերու մէջ գտնուող յիշեալ Թէրզեան Մալեան ընկերութեան յաճախորդաց դիմել։

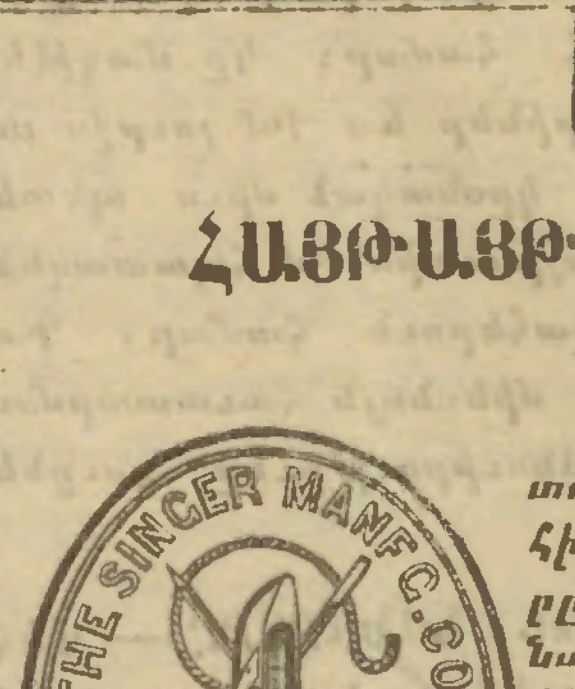
ՏՔԹ. ՃԻՒԱԼԵԱՆ

Ծանօթ մասնագէտը Բարիզէն վերադարձած ըլլալով, կը շարունակէ հիւանդ ընդունիլ ամէն օր, Բերա, Մեծ Փողոցին ուղղութեան վրայ Միսք փողոցին անկիւնը թիւ 4։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լո՛կ Սինկէրի մեքենայ սիրած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիտակ ճամբայ, Կալաթա-Սէրայի դիմաց։
Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին եաեւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
Պոլիս, Սուլթան-Համամ թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

Կեղծերեն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

ՏՆՕՐԷՆ Պ. ԺԻՒԼ ՖՕՌ

Բերա, Տրօկման փողոց թիւ 2.4

Այս վարժարանին մէջ աշակերտները իրենց մայրենի լեզուին չափ լաւ կըրպով պիտի սորվին Ֆրանսերէն։ Բոլոր դասախօսութիւնները Ֆրանսերէն լեզուով կը կատարուին։ Վարժարանին ծրագիրը համաձայն է Ֆրանս. լիսէներու ծրագրին։ Երկու տեսակ վկայագիր կը տրուի, Դասական և Նոր (classique et moderne)։ Ֆրանսերէնի ուսուցման համար կազմուած այս ընտիր ծրագրին մէջ ընդարձակ տեղ տրուած է Թուրքերէն։ Հայերէն և Յունարէն լեզուաց ուսման։

Նոյն վարժարանին մէջ գիշերօթիկ և ցորեկեայ, ինչպէս նաեւ ցորեկուան ճաշը վարժարանին մէջ ընելու պայմանաւ աշակերտներ կ'ընդունուին։

Դասերը պիտի սկսին սեպտ. 7/20ին։ 20—3

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու.—Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, Եօրղաճեան վերնայարկի անկիւնը։

ԹԻՒ 33

Այս վաճառատան տէրն և հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, շատ տարիներ այս արհեստով զբաղած, ուրիշներու հետ ընկերութեամբ հագուստի քանի մը վաճառանոցներ կազմակերպած, իբր փորձառութեան և ուղղամտութեան շնորհիւ, յաճախորդաց վստահութիւնն ու համակրութիւնն գրաւած ըլլալով, այս ձեռնարկով ալ յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ։

Առաջին կարգի վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է վաճառանոցին մէջ.— ի վաճառ հանուած բոլոր հագուստներն, «Ֆօրմօղէ» նոր կարուած, վերջին նորաձեւութեան անթերի նմոյշներ են, խարդախ կերպասներ երբէք չեն գործածուիր. իսկ գիներու մասին մըցման գաղափար մը այն ատեն կարելի է ունենալ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ մարդ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւն.

—Մեր ամուան հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առնենք։

—Բայց այդ վաճառանոցը խանին մէջտեղն, երկար սանդուղով կ'ելլուի. ո՞վ պիտի հոգնի մինչեւ հոն։

—Կ'ելլանք, հոգ չէ, վաճառանոցին տէրը իր արհեստին մէջ շատ կարող ու փորձառու մէկն է. մեր ճաշակին համեմատ չէ և նորաձեւ հագուստներ ամէն տեղէ աւելի հոն պիտի գտնենք, եթէ ուզենք յատկապէս ձեւել կուտամք. գիներն այնքան աժան են որ կարծես թէ գործէ քաշուելու մտքով, ունեցած ապրանքները ձեռքէ հանելու կ'աշխատի։ 140 ղշ.ի բալթօներ հոն տեղ 96 ղշ.ի կը ծախուին։

—Ի՞նչպէս կը շահի ուրեմն

—Կը շահի որովհետեւ— Ա. Ընկեր չունի որ շահածը բաժնէ։ Բ. Անձնական ծախքն այնքան չափաւոր է որ ապրանքին գինը բարձրացնելու չի հարկադրուիր։ Գ. Ջինքը ճանչցող և իրեն համակրող շատ յաճախորդ ունի, ամէն մէկէն քիչ քիչ կը շահի բայց գումարն մեծ կ'ըլլայ։ —Դ. Բախտաւորաբար ուրիշներու, վաճառատան վարձքն և ծախքն խիստ աննշան են։ — Ե. Քիչով գոհ սրտով կ'ըսէ «Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»։

Վաճառատունը կիրակի օրերը բաց է — Վերջին գին — Մէկ թիւը 2 ղշ.— Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (8)

ԼԻՈՆՔԷ

ՍԻՐՈՅ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

—Հրամանատար Միլըր ալ քնացած ըլլալու է, Լոնկհէտ, ըսաւ Թոմաս Ուայլտմէն ցած ձայնով և ձեռքը գինեպանին ուսին վրայ դնելով.

—Այնպէս կը կարծեմ, ըսաւ Լոնկհէտ. նոյնպէս ցած ձայնով և կակազելով։

—Լոնկհէտ, քեզ փոխուած կը տեսնեմ։

—Ձեռքս չէ, վարպետ։

—Պարապ խօսքերով ժամանակավաճառ ըլլալ պէտք չէ, խելքդ գլուխդ ժողվէ՛. ասիկա միւսներուն չի նմանիր, երկուքս ալ հարուստ, շա՛տ հարուստ պիտի ըլլանք։

—Սակայն սպաննե՛լ առանց երիտասարդ մը... ինծի այնպէս կը թուի թէ այս գործին վերջը գէշ պիտի ըլլայ մեզի համար։ Առաջին անգամ կուրծքս դողդոջ բառը արտասանած ատենդ բոլոր մարմնովս դողացի, և այնպէս կարծեցի թէ...։

—Շուտ, շուտ ըսէ տեսնենք ի՞նչ կարծեցիր, վախկոտ արարած։

—Կարծեցի թէ սպաննուելիք անձը միայն քու բարեկամդ չպիտի ըլլայ...

—Է՛յ, ուրիշ ո՞վ պիտի ըլլայ նայինք։

—Ե՛ս, այս կարծեցի թէ իմ ալ վերջին ժամս հնչած է։

—Օ՛, քու ձեռքդ է բարեկամս, ուշ դիր, եթէ հրամաններս չգործադրես, վստահ եղիր թէ կայ ուրիշ բան մը որ կարող է քեզ հպատակեցնելու։

Թոմաս Ուայլտմէն այս բառերը ըսելով առանց Լոնկհէտի շարժում մը ընել թողելու յանկարծ ըէվոլվէրի մը փողը ուղղեց անոր ճակատին։

Կառապանին բացերուն լոյսով փայլող ըէվոլվէրին փողը Ուայլտմէնի նախորդ ոճիրներուն մեղսակից ցածհոգի գինեպանը ծայր աստիճան ահ ու դողի մատնեց։ Լոնկհէտի լեզուն բռնուեցաւ, և ձեռքերը իրար միացնելով պաղատական նայուածք մը ուղղեց Ուայլտմէնի և նշանով մը հասկցուց թէ պատրաստ էր իր վարպետին բոլոր հրամանները ի գործ դնելու։

Ուայլտմէն ըէվոլվէրին փողը վար առաւ։

—Լոնկհէտ, ըսաւ, գիտես որ իմ բոլոր հրամաններս պէտք է գործադրուին։ Վստահ եղիր որ մէկն արգելք չէր կրնար ըլլալ ինծի, եթէ ուզէի քեզ վայրկենապէս սպաննելու։ Ոստիկանութեան կը յայտնէի թէ մեզ կողոպտել փորձած ատենդ ես ալ սպաննած էի քեզ։ Սակայն այդ դիտաւորութիւն չունիմ, կը ներեմ քու վայրկենական տկարութեանդ, դանդ ներս մտած ատենս մտադիր էի հարուածել քեզ, ահա այս է պատճառը որ կեանքդ շնորհեցի քեզ, վա՛տ։

—Շնորհակալ եմ, Ներէ՛ Ուայլտմէն, յանցաւոր եմ։

—Ոտքի ել, գործելու ժամը հնչեց, Րալֆ Միլըր սկսաւ խորդալ։

Թոմաս Ուայլտմէնի գործած ոճիրներուն մեղսակից չարագործ գինեպանը յուսահատութեամբ ոտքի ելաւ և վայրկեան մը Ուայլտմէնի կարմրած սարսափելի դէմքը դիտելէ ետքը անոր սարսռեցուցիչ մէկ նայուածքին վրայ գլուխը ծռելով գինեպանի սեղանին ետեւը գտնուած փոքր նկուղին մէջ անյայտ եղաւ։ Բայց երկու վայրկեան վերջը նկուղէն դուրս ելաւ աչքերուն կոպիճները դուրս ինկած և մազերը տնկուած։ Լոնկհէտի ձեռքը առարկայ մը կը փայլփլէր։

Այս առարկան երկար դանակ մըն էր, որով մէկ քանի խեղճ մարդիկ անկէ առաջ սպաննուած էին։ Լոնկհէտ դողդոջ քայլերով Ուայլտմէնի մօտեցաւ։

Այս երկու վայրագ, ցածհոգի և վատ ոճրագործները վերջին անգամ մըն ալ իրարու երես նայեցան։ Եթէ նոյն պահուն մէկը գինետունէն ներս մտնելով վառարանին դիմացը լոյսերով ողողուած այս երկու վայրագ ոճրագործները տեսնէր ինքզինքը դժոխքին մէջ պիտի կարծէր։

Խեղճ Րալֆ Միլըր մօտ օրէն իր սիրելի Հէլէնին քովիկը ըլլալու ուրախութեամբ շլմորած խաղաղիկ կը քնանար քաղցր երազներ տեսնելով։

Ոճրագործ գինեպանը վարժ ձեռօք մը ձեռքը գտնուած դանակը շարժելէ ետքը ոտնամաններն հանեց և բոպիկ սկսաւ Րալֆի պառկած սենեակին սանդուղէն վեր ելլել։ Սենեակին դրան առջեւ հասնելով վայրկեան մը ներսը դիտելէ ետքը դարձաւ Ուայլտմէնի նայեցաւ և ապա ուժգին կերպով սենեակը մտաւ։

Լոնկհէտի ոտքերը տակաւին կը դողային, և երբ գինեպանը դուռնէն ներս մտաւ, գետին փռուած հին և պատառատուն քուրջ մը ոտքերուն պլլուելով արգելք եղաւ չարագործին յառաջանալուն, որ հաւասարակշռութիւնը չկրնալով պահել մեծ աղմուկով մը կռնակի վրայ գետին փռուեցաւ, և ոտքի վրայ ելլելու աշխատած ատեն փոքր սեղանի մըն ալ զարնուելով զայն կործանեց, որով աղմուկը աստիճան մը եւս մեծցաւ։

Այսքան աղմուկ բաւական եղած էր քաջարի սպայի մը արթննալուն։

Րալֆ Միլըր յանկարծ արթննալով անկողինէն դուրս ցատկեց և իրեն հետ միատեղ ոտքի ելլելու աշխատող գինեպանին ձեռքը գտնուած դանակը տեսնելով իրողութեան վերահասու եղաւ, ու առանց Լոնկհէտի ատեն թողլու անոր վրայ յարձակելով գետին տապալեց։ Րալֆ յետոյ մէկ ձեռքով գինեպանին՝ դանակը բռնած ձեռքը սեղմած, և միւս ձեռքովն ալ վիզէն բռնելով քաշքշելէն սենեակէն դուրս հանեց և սանդուղին բազրիքին կրթնցնելով մէկ կողմէն սկսաւ զայն խեղդելու աշխատիլ և միւս կողմէն ալ ձեռքի դանակը կորզել։

(Շարունակելի)